

“Baloriak aldatu dira, baiña pikareskia beti izan da hemen”

MIREN ARRIETA

CARITAS-EKO SORTZAILEETAKO BAT

92 urte beteko dittu abuztuan Miren Arrietak, baiña oraintsu arte jardun dau Caritasen, erropak batu eta banatzen. Eziñak behartu zaban lagatzera, osterantzian segittuko leukiala dio. “Esaten gendun, ‘ezin leike holan eta holan laga gauzia’, baiña ez gendun kapazidaderik segitzeko. Ezin giñon segidu martxa hari”. Horrenbeste urtian makiña bat familixari lagundu die eta hórretxek betetzen ei du gehixen.

Ainara Argoitia

Caritas sortu zenduen taldekua zara. Oin sei bat urtera arte, gaiñera, boluntarixu lanian. Zelakuak izan ziran hasiera harek?

Amerikanuak esne-hautsa bidaltzen hasi ziranekua da nere lehenengo rekuérdua, gerra ostekua. Beste gauzaren bat ere bidaltzen zebeñ, baiña oin ez naiz akordatzen zer zan. Geruago, erabillitako erropa apurren bat ere hasi ziran bidaltzen, eta hórretxek partitzen hasi giñan gu parrokixan. Estimazio haundixa izaten zaban erropiak, jendiak premiña

haundixa zaukalako. Parroko oso ona izan gendun sasoi haretan Elgoibarren: On Ramon Ormaetxea [Gerria amaittu gabe zeguan artian Ormaetxea etorri zanian]. Haretxek zuzendu ginduzen gu gauzak egitten hasteko. 14 urte-edo bagenduzen hónek gauzok egitten hasi giñan, baiña haretxek piztu ginduzen. Bestela zer egingo genduan ba guk, mundua zer zan ere ez bagenkixan! Haretxek esan zigun hemen bertan ere hasi geinkiala erropia batzen, eta hasi giñan. Zenbat ez ote

gendun guk ikasi On Ramonekin. *Círculos de estudios* ematen ziguzen.

Zer izaten zan hori?

Eskola modukua. Neska koskorrak giñan gu orduan, eta astero-astero juaten giñan ikastera, parrokixara. Gauza asko erakutsi ziguzen On Ramonek, eta ez bakarrik Elizako kontuetan. Historia, literatura eta kultura orokorreko gauzak ikasi genduzen harekin, eta etikia eta morala zer zan ere bai. Idazle ezagunen liburuak-eta irakurtzen ziguzen, munduan ziranik ere ez genkixazenenak. Oso estimau geunkan elgoibartarrek On Ramon. Juan zanian Udalak omenajia ere egin zion eta estaziarioan juañ zan jendia agurtzera. Neskak bakarrik ibilli giñan harekin, baiña. Mutillak On Jose Maria Agirrebalzategirengana juaten ziran.

Eskolan ibilliko ziñan bestela ere, baiña, ala?

12 bat urterekin laga naban eskolia. Jaixotzez elgoibartarra naiz, kalekua, baiña gure aitta treneko enplegauria zan eta Debara juañ giñan bizitzera. 6 urte han bete nituan nik, Deban, eta han hasi nitzan eskolan, baiña neguan, amamanera etortzen nitzanian, ospitalera juaten nitzan eskolara, karidadeko mojegana. Eskola nazionalian hasi nitzan ni Deban, eta maistriak oso maitte ninddun gaiñera. Beti neu abonatzen ibiltzen zan, baiña nere lagunak mojetan zebizen eta nik hara nahi. Asko pagau bihar zan orduan mojen eskolará juatia, baiña lortu naban azkenerako eta juañ nitzan. Eta zera! Hara juañ eta moja batek estu hartuta han euki ninddun, baiña ezin ezer egin. Neuk eskauta juañ nitzala eta aguantau egin bihar!

Egiguzu berba Caritas sortu zenduen koadrillari buruz. Zelan arreglatzen ziñaten?

Joxe Zuazubizkar Akar zan gure jefe supremua, gizon eredugarria, eta haren bueltan koadrillatxua batzen giñan gero, danak lagunak: Andresa eta Bizenta Ezenarro, Guada Mujika, Luisa Abascal, Nieves eta Lucia Gabilondo, neu eta beste batzuk. Erropia batzen gendun batez ere guk emakumiok, eta asko gaiñera, baiña bihar gendun beste edozer ere eskatzen gendun. Josteko makiñak ere dozena erdi bat lortu giñuzen eta idazteko-makiña bat ere bai, baiña diru-laguntzen arduria Joxek zeukan. Joxe zan horretan maisua. Dirua Elizan eskatzen zan hillero, eta horretarako sobriak egin eta partitzen jarduten gendun. Jende askok hartzen zeban parte.

Boluntarixuen lanak eusten dio hein handi baten oin ere Caritasi, baiña irudipena daukat zuek hasi zenduenetik hona beste gorputz bat hartu duala.

Dudarik gabe. Oin antolatuago dago, baiña sobrien kontuekin jarraitzen dogu. Gabonetan egitten da kanpaiña hori, eta oin ere sobriak geuk egitten dittugu eskuz eta gero partidu eta batu.

Gerra bueltan hasi ziñaten bestien alde lanian. Zeuenian ere izango zan ba faltia!

Asko pasau gendun gerra denboran. Halaxe tokau jakun, baiña ez jata begittantzen kontatzekua danik ere. Aitta kartzelan izan gendun, eta sufriduko ez gendun ba! Ez giñan, baiña, bakarrak izan. Asko ikusi gendun, premiña ere haundixa zan, eta alkarri laguntzia derrigorrezkua zan. Hala erakutsi zigun guri On Ramonek bestienganako konpromisua hartzen.

Zelan organizatzen ziñaten?

Premiña bazeguan, bai, jendia itzel etortzen zan gurera eta. Parrokixiak San Bartolome zeukan lokal batian sortu gendun Caritas eta hantxe sortu zebeñ Odol Emallien elkartia ere: San Bartolome kaleko bederatzigarrenian, bigarren pisuan. Beste aktibidaderen bat ere sortu zan lokal haretan. Erropia eta esne-hautsa hantxe batzen genduzen guk, eta handitxik banatu gero. Esnia ez jakon edozeiñi ematen. Lista bat geunkan eta baldintza batzuk bete bihar izaten ziran. Andresa Ezenarro zeukan haren arduria, Ezenarro almagaztekuak. Umien izenian etortzen zan esne-hautsa eta lehenengotan eskoletan partitzen zebeñ, baiña gero gehixago bidaltzen hasi ziranian, etxietan partitzen hasi giñan. Alimentaziua ez zan punterengua izaten, eta umiei gitxienez esnia, badakizu! Gero, etxe haura laga eta Udalak San Roken emandako beste lokal batera juañ giñan. Erroperua zan haura. Oin erropak batzeko kontenedoriak daude, baiña orduan ez, eta daneko erropia hartu eta hantxe bereizten gendun gero emateko moduan zeguana eta konpondu biharra zaukana. Ondo zeguana ondo-ondo tolestu eta apaletan jartzen gendun, morokildutako erropia iñork ez dabelako nahi. Adabakidun erropak, erabiltzeko ez ziranak, jostunei ematen giñon, ba-geunkan-eta jostun lanetarako jendia ere. Dana aprobetxatzen gendun, hori bai; besterik ez bazan, traputarako.

Jende asko etortzen zan hara erropa billa, Eibartik-eta ere bai.

Ez ziñaten Elgoibarrera mugatzen orduan.

Elgoibarrerako izaten zan berez han batutakua, baiña premiña zeukalako eskian etortzen zana ezin ba bialdu etxera bertakua ez zalako! Danei ematen giñon guk. Pentsatzen gendun erropia eskatzera zetorrena biharra zeukalako zetorrela.

Eta dana estimatzen zebeñ?

Ez, baziran orduan ere kapritxosak. Behin ekarri zigun andra batek izara pare bat. Adabakixak bazittun, baiña erabiltzeko moduan zeren eta eman giñozen beste bati. Han etorri zan hurrengo protestan: ‘Me diste una sábana recomendada’, esan zidan, eta erantzun nion hasarre: ‘Zure aurretik izara hori erabili dabana ez da zu baiño gitxago eta egon zaitte isillik mesedez. Nahi badezu hartu, eta bestela, laga hortxe beste batentzat’. Errietak-eta egitten genduzen orduan ere. Beste gizon gazte bat ere etorri jakun behin, ume jaixoberrixa zaukala eta laguntasun eske. Danetik bihar zebeñ harek eta hain zuzen ere bageunkan guk estreñiatu gabeko ume-erropia gordeta. Preparau gendun dana mutilla zetorrenarako, andria ez genduan sekula ezagutu-eta. Geure ilusio danarekin preparau genduzen kamisetatxuak, eta eruan zittuan harek pozik. Handik gerotxuo etorri zan barriro ume-sillarik ba eite gendun galdezka. Ez geunkan orduan momentuan, baiña eskatu gendun eta ekarri ziguen bat. Preparau gendun haura ere eta eskaiñi giñonian mutillari berak ezetz, ez zebala berak erabillitako kotxe haura nahi. Danetarik esan giñon hari, halakueri edozer esateko eskubidia gendula pentsatzen gendun eta.

Eta halakuei eman egitten ziñuen hurrenguan?

Bai, ez giñon iñori gorrotorik. Momentuan entzuten zittuen epelak, baiña hurrengo etortzen ziranian, eman guk. Oin amorrua demasa ematen zebeñ halakuek. Erropia apurtu ahala bota egitten zebeñ askok,

